

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Západoindická federace z perspektivy politické geografie

Eva Kokešová

Plzeň 2016

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy - britská a americká studia

Bakalářská práce

Západoindická federace z perspektivy politické geografie

Eva Kokešová

Vedoucí práce:

PhDr. David Šanc, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2016

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce PhDr. Davidovi Šancovi, Ph.D. za odborné vedení a vstřícný přístup při zpracovávání bakalářské práce.

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Teorie federalismu.....	9
2.1 Definice, historie a rysy.....	9
2.2 Podmínky úspěchu a selhání.....	11
3. Západoindická federace z perspektivy politické geografie.....	16
3.1 Cesta k federaci.....	16
3.2 Fyzická a socioekonomická geografie oblasti.....	21
3.3 Výběr hlavního města.....	24
3.4 Politické osobnosti a ústava.....	27
4. Současnost.....	35
5. Závěr.....	38
Seznam použité literatury.....	41
Přílohy.....	46

1. Úvod

Snahy o osamostatňování území kolonizovaných Velkou Británií se projevíly i v oblasti Karibiku. Mezi nimi vyčnívá federace karibských ostrovů vytvořená sjednocením právě těchto teritorií a to nejen pro velice krátkou dobu své existence. To považuji za jeden z důvodů, proč jsem si zvolila toto téma bakalářské práce, jejíž název je „Západoindická federace z perspektivy politické geografie“. Byť je předmět mého zájmu více než půl století starý, je svým způsobem unikátní.

Zejména kvůli fragmentovanosti tohoto území čelila britská vláda problémům, které se týkaly efektivního spravování takto výrazně rozptýlených jednotek. A přestože byla samotná myšlenka vytvoření federace ve Velké Británii diskutována již od konce 19. století, až po 2. světové válce se jí dostalo větší pozornosti (Springer 1962: 758).

Ostrovky Barbados, Jamajka, Trinidad a Tobago, Závětrné ostrovky Antigua, Montserrat a Svatý Kryštof, Nevis a Anguilla, a Návětrné ostrovky Dominika, Grenada, Svatá Lucie a Svatý Vincent tak byly mezi lety 1958 a 1962 sjednoceny do Západoindické federace. Té měla být po čase udělena nezávislost a zároveň se tak stát autonomním členem britského Commonwealthu (Caribbean Elections 2016).

Situace je o to obtížnější v případě, že je území nejen výrazně fragmentované, ale také se všechny jednotky federace odlišují svou rozlohou, bohatstvím a přírodními zdroji, počtem obyvatel i kulturní evolucí. Tato federace trpěla nerovnováhou v oblasti všech těchto faktorů.

Západoindická federace byla politickým prostředkem k nezávislému a samosprávnému státu. Založením federální vlády chtěli hlavní představitelé těchto západoindických ostrovů prokázat a podpořit jejich jednotu, která by přesahovala ostrovní loajalitu, zdůrazňovala společnou historii a kulturu a zároveň se snažila překonávat teritoriální rozdíly.

Práce si klade za cíl za použití analýzy vývoje karibského regionu se

zaměřením na politicko-geografické faktory, jimiž jsou například tvar území, rozloha, vnitřní uspořádání státu či hlavní město, odpovědět na dále položené otázky. Proč Velká Británie iniciovala vznik Západoindické federace a co způsobilo její zánik? Jaký vliv měla její existence na budoucí vývoj oblasti?

Práce je rozdělena do pěti kapitol, které tvoří úvod, teoretická část, empirická část a závěr. V druhé kapitole se budu zabývat teorií federalismu, přičemž první podkapitola zahrne definici pojmu, počátky a následný vývoj této teorie a nakonec také rysy federalismu. Druhá podkapitola bude zaměřena na podmínky úspěchu a selhání federalismu, jinými slovy za jakých okolností federace vznikají a jsou schopny existovat a co způsobuje, že toto uspořádání již není možné udržet a zanikají. Těmito podmínkami se zabývají a detailněji je popisují ve svých dílech teoretici, kterými jsou například Kenneth Clinton Wheare, Ronald Lampman Watts, William Harrison Riker, Thomas Martin Franck či Michael Burgess. Právě díly uvedených badatelů jsem se z převážné části inspirovala v této podkapitole.

Ve třetí kapitole bude mou snahou souhrnně představit Západoindickou federaci z hlediska politické geografie, v rámci které je vhodné znát nejen fyzické rozložení území, rozlohu, obyvatelstvo, ekonomické a politické aktivity území, ale například i sousední státy a historii. První podkapitola je proto historickým exkurzem začínajícím v době prvních pokusů o sjednocování britských teritorií v Karibiku a končícím vznikem samotné Západoindické federace. Druhá podkapitola obsahuje základní informace týkající se rozlohy a počtu obyvatel jednotlivých ostrovů, jejich náboženství, vzájemných vztahů a v neposlední řadě také dostupných přírodních zdrojů či hlavních zemědělských plodin. V následující části je hlavním tématem výběr místa pro hlavní město celé federace, přičemž právě v této situaci se nejvíce projevila rivalita mezi některými ostrovy. V poslední podkapitole figurují přední političtí představitelé, kteří svými názory a postoji výrazně ovlivnili nejen průběh vyjednávání vedoucí ke vzniku federace, ale také k jejímu zániku. Tato kapitola čerpá především z děl badatelů, kteří se v 50. a 60. letech 20. století výrazně zajímali o Západoindickou federaci.

Mezi ně patří například Elisabeth Wallace, Hugh W. Springer, Samuel J. Hurwitz či David Lowenthal. Čtvrtá kapitola se zabývá vývojem regionu a regionální spolupráce po rozpadu federace. V závěrečné části vyhodnotím zjištěné skutečnosti a zároveň zodpovím výše definované otázky.

2. Teorie federalismu

2.1 Definice, historie a rysy

Pojem federalismus je odvozen od latinského slova foedus, což znamená pakt či úmluvu. Tím však jakékoliv jasně vymezené definice končí. Federalismus můžeme vysvětlovat na základě mnoha hledisek. Autorem právně-institucionálního konceptu je australský akademik Kenneth C. Wheare. Jeho definice chápe federalismus jako právní a politické struktury distribuující moc ve státě podle území. Tento koncept byl však mnoha teoretiky kritizován, například William S. Livingston redefinoval federalismus sociologicky jakožto „nástroj, díky kterému jsou jasně zformulovány a chráněny kvality společnosti“, William H. Riker se zabýval vztahem mezi politickou mocí a racionální volbou v rámci „federální dohody“, Carl J. Friedrich viděl ve federalismu pokračující a neustále se vyvíjející politický proces a Daniel J. Elazar považoval federalismus za harmonické partnerství mezi národními a regionálními vládami (Aliff 2015: 72; Burgess 2006: 180).

Výzkum federalismu a federace je problematický částečně proto, že je především o politické ideji nebo principu, který byl interpretován mnoha lidmi, mnoha různými způsoby, v různých obdobích a za různých okolností (Burgess 2006: 4). Možná právě proto sepsal William Riker esej s všeříkajícím názvem Does Federalism Exist and Does It Matter? Odpověď je z velké části negativní, autor dochází k závěru, že federalismus je právní fikcí. (Riker 1969: 146). Opačného názoru byl Preston King, který se zabýval komplexností tohoto konceptu. Svou analytickou teorii rozdělil na diskuzi o federalismu jakožto politické ideologii a federaci představující konkrétní typ státního uspořádání (King 1982: 89).

Určité formy federálního uspořádání existovaly už ve starověku. Daniel Judah Elazar si všiml, že federalismus původem pochází z biblické tradice Izraelitů. Podle té by lidstvo mělo být organizováno na základě úmluvy mezi Bohem a člověkem, za podmínky, že každý jednotlivec prokáže Bohu svou věrnost (Clarke – Foweraker 2001: 289).

Za první politické formy federalismu můžeme považovat již kmenovou federaci Izraelitů a starověké řecké městské státy. I Římané se spoléhali na federální praktiky k udržení teritoriální integrity impéria (Elazar 1987: 122–123).

Jedním z prvních teoretiků a zastánců myšlenky federalismu byl až Johannes Althusius. V jeho podání měl být federalismus prostředkem k zajištění jednoty Svaté říše římské. Immanuel Kant pak ve svém díle *K věčném míru* dochází k závěru, že mírového světa lze dosáhnout zřízením supranacionální federální světové struktury (Clarke – Foweraker 2001: 289).

Americký model federace vytvořený v pozdním 18. století dal vzniknout teoretickému rámci moderního federalismu. Listy federalistů a jejich autoři, Alexander Hamilton, James Madison a John Jay, byli iniciátory následné intelektuální debaty o moderním federalismu, jeho důležitosti a významu. Úspěch této federace měl za následek snahy dalších států o napodobení tohoto modelu, byť ne vždy toho byly schopné (Aliff 2015: 72).

Federalismus bývá používán ve dvou typech zemí. Prvním jsou velké země, druhým pluralitní společnosti. Státy, které mají rozsáhlá území, bývají obvykle kulturně rozmanitější a zároveň mají často silné tradice regionalismu, přerozdělení moci a decentralizace jsou tak přirozeným řešením. V pluralitních společnostech zastává federalismus speciální funkci – uděluje autonomii etnickým menšinám. Dalo by se říci, že federalismus byl "institucionální reakcí na rozdělení uvnitř společnosti a na její mnohotvárnost" (Heywood 2008: 202; Lijphart 1999: 195). Výše zmíněnou speciální funkci zanalyzoval Charles D. Tarlton. V té rozlišoval symetrické a asymetrické federální systémy, které se mezi sebou liší teritoriálním vymezením jednotlivých konstitutivních částí a sociální a kulturní charakteristikou obyvatel (Říchová 2002: 197).

V symetrické federaci je sociální a kulturní složení jednotlivých konstitutivních jednotek totožné, rozptyl jazykových, etnických, kulturních a sociálních skupin v rámci celé federace není zachycen a potvrzen hranicemi státních celků. Naopak kulturní a sociální složení v asymetrické federaci se liší nejen v každé jednotce, ale i v rámci státu jako takového. Jednotky jsou

vymezeny hranicemi kryjícími se s hranicemi různě definovaných skupin (Charles D. Tarlton dle Clarke – Foweraker 2001: 4).

Existují teoretici federalismu, kteří zastávají názor, že federalismus má primární a sekundární významy. Jeho primární definice by se dala popsat jako zaručené rozdělení moci mezi centrální vládu a vlády regionální. Mezi sekundární charakteristiky patří silný bikameralismus, jasně definovaná ústava a rozhodčí v ústavních otázkách (Lijphart 1999: 4). Záruka federálního rozdělení moci může správně fungovat jen v případě, že je vše jasně uvedeno v kodifikované ústavě a neexistuje možnost změnit tuto ústavu jednostranně, ať už centrální či regionální vládou. Vztahy mezi oběma úrovněmi vládnutí se tak odehrávají v určitém formálním právním rámci. Dále je zde potřeba neutrální rozhodčí – nejvyšší soud interpretuje a vykládá ústavu, stává se tak arbitrem v konfliktech mezi oběma úrovněmi vládnutí týkajících se rozdělení moci (Heywood 2008: 203–304). Poslední charakteristikou je dvoukomorový zákonodárny sbor, ve kterém je horní komora reprezentantem zájmů členských států. Jednotlivé konstitutivní části tímto dostávají možnost zasahovat do tvorby politiky v centru (Heywood 2002: 204; Lijphart 1999: 4).

2.2 Podmínky úspěchu a selhání

Specifickými podmínkami formace federálního státu se po 2. světové válce začal zabývat už Kenneth Clinton Wheare. Ve své studii s názvem *Federal Government* Wheare tvrdí, že výskyt federálních uspořádání je velmi zřidkavý, protože existuje až příliš mnoho nutných předpokladů pro jejich vznik. Jeho analýza je založena na předpokladu, že federalismus podle něj vzniká ze sdíleného přání více či méně autonomních jednotek se spojit. Zásadní je přání být pod správou nejen jedné federální vlády, ale zároveň pod vládami regionálními. Dalším potřebným aspektem je schopnost toto přání proměnit v realitu, udržet federaci v chodu a v tomto duálním systému fungovat (Kenneth Clinton Wheare dle Cameron 2013: 119). Je zjevné, že tento rozdíl je zásadní, jelikož pouze chtít vytvořit federaci je jedna věc, mít onu schopnost přimět vše fungovat je věc druhá.

Schopnost úspěšně udržet federální systém v chodu byla dále rozdělena do dvou kategorií. První kategorií je schopnost se sjednotit, druhou je schopnost jednotek si i přes sjednocení uchovat určitou odlišnost v rámci federálního státu (Kenneth Wheare dle Burgess 2012: 3). Wheare také nastínil seznam, který by se mohl nazývat "podmínky úspěchu". Faktory vedoucí k přání vytvořit federální uspořádání jsou následující: vojenská nejistota a následná potřeba společné obrany, přání politického sblížení, územní blízkost nebo sousedství, podoba politických institucí a politické vedení (Kenneth Wheare dle Cameron 2013: 120). Pokud se ale sloučí těchto sedm faktorů s těmi, jež jsou potřebné v souvislosti se schopností zařídit, aby federace správně fungovala, je možné dojít k následujícímu: samotné přání pro federální sjednocení poskytuje schopnost přimět federaci fungovat; potřeba společné obrany vede k upozadování jakýchkoliv vnitřních konfliktů; podobnosti existují nejen mezi politickými, ale i sociálními institucemi; předchozí existence jednotek jakožto vlád s určitou odlišností; sympatie a loajalita veřejnosti musí být rovnoměrně rozděleny mezi federální vládu a vlády jednotlivých částí; rozdíly mezi velikostí a počtem jednotlivých konstitutivních jednotek nesmí být příliš velké; a jak jednotlivé vlády států, tak federální vláda musí mít k dispozici dostatečné ekonomické zdroje ke svému zaopatření. Dále Wheare poznamenal, že už samotná přání vytvořit federální uspořádání poskytují určitou záruku dané schopnosti zformovat a udržet federaci v chodu (Burgess 2012: 4).

William Harrison Riker je autorem dalšího příspěvku na toto téma, svou studii s názvem *Federalism: Origin, Operation, Significance* vydal v roce 1964 a byl tak prvním vědcem, který vytvořil komparativní analýzu explicitně se týkající rozdílu mezi založením federace a jejím přežitím. Riker se zabýval termínem "federální dohoda". Tento koncept ujednání naznačuje určitý dobrovolný akt (Burgess 2006: 37) a na tomto základě autor izoloval dvě podmínky, které mohou přimět politiky začít federální dohodu vyjednávat. První říká, že ti, kteří dohodu navrhnou, vnímají federalismus jako jediný možný způsob, jak docílit expanze bez použití síly. Díky tomu mohou buď odvrátit vnější vojenské či diplomatické

hrozby, a nebo posílit svou pozici v mezinárodním systému a s použitím vojenské či diplomatické agrese nadále kumulovat svou moc. Ve druhé podmínce se ti, kteří dohodu přijímají, vzdávají určité autonomie ve prospěch federace a jsou ochotni tak učinit především kvůli vnějším vojensko-diplomatickým hrozbám či naopak příležitostem k expanzi. Cílem je buď potřeba ochrany nebo snaha aktivně se zapojit do světového dění, což ve výsledku převáží jakoukoliv potřebu nezávislosti. Riker tvrdí, že v centralizovaných federalismech se podmínky dodržování dohody musí lišit od podmínek vytváření dané dohody, je proto potřebné zjistit, jaké podmínky mohou pomoci ji dodržet (Dosenrode 2010: 16).

Na základě výzkumu systému Spojených států amerických identifikoval faktory, díky kterým mohou vzniknout podmínky pro dodržení zmíněné politické dohody a tím také zajistit, že federace bude nadále fungovat. Tyto faktory by se daly shrnout následovně: potřeba určité úrovně centralizace, bez ní se federace jednoduše rozpadne; zachování určitých záruk jednotlivým konstitutivním částem federace, jinak zde existuje hrozba transformace v unitární stát; nepostradatelným požadavkem je loajalita veřejnosti oběma úrovním vlády; efektivně fungující politické instituce, které jsou schopné řešit napjaté situace a konflikty a dosáhnout legitimizace; nejdůležitějším faktorem určujícím povahu a přežití federace je struktura stranického systému (Burgess 2006: 37–38; Volden 2004: 89–94).

Výše zmíněný Kenneth Wheare byl učitelem Ronalda Lampmana Wattse. Z toho důvodu Watts vycházel z jeho rozlišení mezi přáním vzniku federace a schopností podpořit takovou formu vlády. Ve svém průzkumu se zaměřil zejména na britský Commonwealth, kde zanalyzoval nové federace vzniklé po 2. světové válce (Elazar 1968: 625–626) a na základě toho vytvořil vlastní seznam faktorů, které mají potenciál podněcovat snahy se sjednotit: přání politické nezávislosti, víra v získání ekonomické výhody, potřeba zefektivnění administrativy, posílení diplomatické a vojenské aktivity; sdílené postoje a hodnoty založené na rase, náboženství, jazyce nebo kultuře; geografické faktory; vliv historie; podobnosti a rozdíly v koloniálních a domácích politických a sociálních institucích; charakter

politického vedení; existence předchozích úspěšných federálních unií; vliv britské vlády na tvorbu ústavy (Ronald Watts dle Burgess 2012: 15).

Watts také poznamenal, že v těchto federacích často chyběly podmínky umožňující fungování efektivní federální vlády a to především kvůli markantním rozdílům v politických a sociálních institucích, absenci historické identity, heterogenním skupinám obyvatel a nerovnoměrnosti v rozloze a bohatství dílčích jednotek (Ronald Watts dle Burgess 2012: 6).

Thomas Martin Franck vydal v roce 1968 komparativní studii čtyř federací (Západoindické, Malajsijské, Středoafričké a Východoafričké, která reálně nikdy založena nebyla) s názvem *Why Federations Fail*. Primárním a kritickým předpokladem úspěchu je politický a ideologický závazek federací. Jak politické elity, tak veřejnost musí chtít být součástí unie, sjednotit se, cítit přítomnost onoho „federálního ducha“. Další, navazující podmínkou je charismatické vedení jednajících nejen ve svůj vlastní prospěch, ale ve prospěch celé federace. Za sekundární považuje ty faktory, které jsou sice podstatné, přesto jsou však samy o sobě podle Francka nedostačující. Těmito faktory jsou například společný jazyk nebo vyhlídka zisku skrze ekonomickou spolupráci. Terciární faktory, zahrnující etnickou vyváženost nebo snahu uspíšit získání nezávislosti, jsou považovány za užitečné v kombinaci s jinými, v opačném případě mohou spíše podporovat dezintegraci. Srovnání těchto federací nevedlo k určení nutných předpokladů, bez kterých je selhání jisté, naopak. Franck došel k závěru, že sdílení kultury, jazyka nebo životní úrovně není, byť může být nápomocné, ultimátní zárukou, že k selhání nedojde (Birmingham 1968: 365; Franck 1968: 197–198).

Michael Burgess ve své práci z roku 2012 sepsal na základě děl výše uvedených teoretiků, jmenovitě jimi jsou Kenneth Clinton Wheare, Ronald Lampman Watts, William Harrison Riker, Thomas Martin Franck, ucelená shrnutí podmínek úspěchu a selhání federálních uspořádání.

Podmínky úspěchu jsou následující: přání vzniku federálního uspořádání, které je po formálním zřízení psané ústavy uchováváno podporou duální loajality občanů, jak ke svému státu, tak k federaci jako takové; psaná ústava zahrnující

institucionální koncept, rozhodovací procesy a konsociační procedury vhodné pro vytvoření a udržení federace společně s náležitými zárukami na zachování identity jednotlivých konstitutivních částí; předchozí existence či představení liberální demokracie; existence politických elit s přáním a schopností společně pracovat a vládnout; existence či představení systému politických stran, který má strukturální kapacitu držet federaci pohromadě a zároveň přijímat existenci politických stran typických pro svou sociální různorodost; existence či představení životaschopného systému fiskálního federalismu, díky kterému se lze vypořádat s nejdůležitějšími ekonomickými výzvami v oblasti alokace a redistribuce zdrojů; potřeba udržet při životě "federálního ducha", ve smyslu zachování hodnoty samotné federální ideje (Burgess 2012: 16).

Franck si v rámci své práce *Why Federations Fail* a výzkumu podmínek selhání položil otázku, co vlastně znamená pojem "selhání"? Pokud je selhání všeobecným pojetím nedosažení určitých cílů, pak pokud je uvedeno ve vztahu s federací, může být definováno jako nedosažení podmínek nutných pro přežití federace. Nicméně ale poukazuje na to, že selhání je pojmem relativním, ne absolutním. Žádný z federálních experimentů nebyl naprostým selháním: nehledě na dobu své existence, každá federace byla schopná něčeho dosáhnout (Franck 1968: 171).

Podmínky selhání je možné definovat takto: nedostatek ochoty představit takovou federální ústavu, která by přinesla konstituční a institucionální změny reflektující různorodost a rozdílnost; představení federální ústavy, která efektivně nereflektuje zásadní rozdíly politického zřízení a která nebyla legitimizována na počátku své existence; absence liberální demokracie; neschopnost politických elit kvůli nedostatku důvěry a intenzivní politické rivalitě spolupracovat; struktura a fungování systému takových politických stran prosazujících zájmy, přesvědčení a hodnoty, které jsou zcela v rozporu se snahou zachovat integritu federace; absence nebo oslabení federálního fiskálního systému, jež není schopen efektivně řešit klíčové otázky týkající se alokace a redistribuce zdrojů; absence "federálního ducha" jakožto primární hodnoty (Burgess 2012: 17).

3. Západoindická federace z perspektivy politické geografie

3.1 Cesta k federaci

Úplně první návrh na vznik federace na tomto území se datuje do roku 1671, kdy se Závětrné ostrovy Antigua, Svatý Kryštof a Nevis a Montserrat staly členy valného shromáždění. Do roku 1698 shromáždění sídlilo na ostrově Nevis, poté se přesunulo na ostrov Antigua. Vzhledem k tomu, že nemělo plnou podporu vlivných představitelů a právo přerozdělovat finanční zdroje, jeho legislativa se omezovala pouze na záležitosti obrany, imigrace a obchodu. Což také přispělo k jeho zrušení v roce 1798 (United Nations Department of Political Affairs 1983: 6).

V průběhu 19. století Velká Británie mnohokrát zvažovala výhody, které by sjednocení kolonií do Západoindické federace přineslo, ale z mnoha různých důvodů k žádnému finálnímu rozhodnutí nedošlo. Další administrativní změna přišla až v roce 1871, kdy se Britské panenské ostrovy a ostrovy Antigua, Svatý Kryštof a Nevis, Dominika, Montserrat sjednotily do volné Federace Závětrných ostrovů. Zákon o Závětrných ostrovech, který byl ve stejném roce přijat britským parlamentem, však uváděl, že čelil značným námitkám ze stran ostrovů. Na žádost všech konstitutivních jednotek byla federace v roce 1956 rozpuštěna, přesto se už v roce 1940 odpojil ostrov Dominika a v roce 1950 Britské panenské ostrovy (Phillips 2002: 129; United Nations Department of Political Affairs 1983: 7). Podobný pokus proběhl i v Návětrných ostrovech (Grenada, Svatá Lucie, Svatý Vincent) po roce 1871. Tato formace sice měla společného guvernéra, ponechala však ostrovům jejich autonomii (Kavalski, Zolkos 2013: 18).

Od přelomu 19. a 20. století se střední třída západoindických ostrovů postupně začínala dostávat do popředí v sociální struktuře koloniálního Karibiku. V dalších desetiletích však válka, hospodářská krize a koloniální požadavky zpochybnily legitimitu a moc impéria, ve kterém byla společnost zakořeněna. Lidé střední třídy apelovali na Velkou Británii, aby uznala odpovědnost vůči svým teritoriím a přiznala jim tak jejich vlastní práva (Rush 2011: 69). Během 1. světové války obyvatelé západoindických ostrovů značně podporovali Velkou

Británii, přispívali nejen materiálními prostředky, ale i lidskou silou. Tato válka zdůraznila četné křivdy, kterých se Britové dopustili při jednání se svými karibskými koloniemi. Přesto lidé doufali, že po skončení války budou za jejich loajalitu a pomoc odměněni tím, že se dostane pozornosti naléhavým sociálním a ekonomickým problémům Karibiku a zároveň jim bude uděleno povolení se ve větší míře podílet na politickém rozhodování (Hurwitz 1966: 150; Rush 2011: 69).

Pravděpodobně pouze naděje udržovala karibské sny o autonomii a politické rovnocennosti s Velkou Británií v meziválečném období. Žádná z koloniálních karibských vlád totiž nezavedla všeobecné volební právo navzdory tomu, že bylo v roce 1928 parlamentem ustanoveno na britských ostrovech. Ke konci 30. let nanejvýš deset procent obyvatel západoindických ostrovů mohlo volit své vlastní zákonodárce a mnoho klíčových pozic bylo i nadále jmenováno koloniálními guvernéry. Všeobecné volební právo bylo ustanoveno až v roce 1944 nejprve na Jamajce, poté následovaly další ostrovy (Budan 2004: 135). Zároveň však navzdory určitému optimismu, který na ostrovech vládl, Britové ve 30. letech neprojevovali snahu ani ochotu osamostatnit tyto kolonie a začlenit je do Commonwealthu. Přesto se však i nadále objevovaly myšlenky na vytvoření federálního uspořádání, které by mohlo pomoci situaci v regionu vyřešit (Rush 2011: 70).

Během všech předchozích pokusů ostrovy sjednotit se právě největší ostrovy, Jamajka a Trinidad, držely stranou. V roce 1932 se na ostrově Dominika konala konference, kde byl na základě vzájemného kontaktu a blízkosti podán návrh na vznik federace. Předmětem konference byl též koncept federální ústavy a několik dalších návrhů týkajících se zformování federace. Trinidad ale neprojevoval zájem o jakoukoliv unii s ostatními povětšinou malými a chudými ostrovy. Právě tyto ostrovy se vždy spoléhaly na pomoc vlády Velké Británie, ať už šlo o vyrovnání rozpočtu či pomoc s obnovou po katastrofách opakovaně se vyskytujících ve formě hurikánů, požárů či neúrod. Z toho důvodu mezi lety 1946 a 1956 obdržela tato oblast více než 25 milionů liber, přičemž všechny tyto

granty pro ekonomický a sociální rozvoj byly přerozděleny skrze britské Zákony o koloniálním rozvoji a prosperitě (Higman 2010: 285; Overseas Development Institute 1964: 94).

Téměř celá 30. léta se vyznačovala protesty skupin tamních obyvatel poukazujícími na problémy hladu, nezaměstnanosti, nedostatku sociálních služeb a neférového zacházení jejich vykořisťujících zaměstnavatelů. V roce 1934 se těchto protestů zúčastnilo značné množství dělníků pracujících na plantážích Britského Hondurasu, Britské Guyany a Jamajky, podobně jednali i plantážní a ropní dělníci v Trinidadu. Pracovníci menších ostrovů započali vytvářet obdobné nepokoje a v roce 1937 se zapojili i občané Barbadosu. Ve stejném roce se jamajští plantážní a tovární dělníci zúčastnili jedné z největších stávek, k jaké kdy v regionu došlo (Rush 2011: 72).

Zpočátku nebyla Velká Británie ochotna brát tyto protesty v potaz, nakonec byla však v srpnu roku 1938 britským parlamentem vytvořena Západoindická královská komise. Komise v čele s předsedou, jímž byl Lord Moyne, byla pověřena vyšetřením situace v regionu a navržením vhodných řešení. Hned následující rok podala komise zprávu, která poukazovala na alarmující ekonomickou a sociální situaci západoindických ostrovů a doporučila, aby Velká Británie podnikla širokou škálu opatření s cílem vylepšit a zreformovat oblasti zdraví, sociálního zabezpečení a vzdělání a tím usnadnit nejen ekonomický a sociální rozvoj, ale zároveň předejít případným dalším nepokojům. Komise šla ve svých doporučeních ještě dále, ve své zprávě považovala za vhodné a prospěšné umožnit vznik federace, byť uznala, že ten správný čas ještě nenastal. Britská vláda po předchozích neúspěšných pokusech region federalizovat nijak nespěchala. Jejím záměrem bylo počkat do té doby, než bude názor veřejnosti v koloniích otevřenější a vnímavější možnosti federace (Hurwitz 1966: 149). V době, kdy Západoindická královská komise prezentovala vládě svou zprávu, čelila Velká Británie mnohem naléhavějšímu problému. V září roku 1939 vstoupila do 2. světové války. Panovala proto obava, že by uveřejnění Moyneovy zprávy mohlo ovlivnit podporu ze stran kolonizovaných území v době války a

ještě více podpořit nepokoje panující v západoindických koloniích. Zpráva proto byla publikována až v roce 1945 (Rush 2011: 73).

I přes to, že zpráva nebyla během války publikována, byla ministerstva zabývající se koloniálními záležitostmi informována o závěrech Moyneovy komise. V reakci na tuto zprávu britský parlament vydal v letech 1940 a 1944 již výše zmíněné Zákony o koloniálním rozvoji a prosperitě. Skrze tyto zákony začaly být přerozdělovány dotace určené na speciální projekty podporující spolupráci a pomoc ostrovům s překonáváním jejich finančních problémů (Overseas Development Institute 1964: 22–23). Počáteční impulz k větší a rozsáhlejší federaci vzešel a byl ovlivněn právě těmito zákony, díky kterým dostaly ostrovy možnost si uvědomit potenciál regionální kooperace, ačkoliv vzhledem k 2. světové válce nebylo možné vytvářet žádné dlouhodobé ekonomické a sociální plány.

Regionální spolupráce byla také podpořena aktivitami Imperiální vysoké školy tropického zemědělství založené v roce 1921 v Trinidadu, pěstitelské stanice cukrové třtiny na Barbadosu, a výzkumného centra bavlny na ostrově Antigua. Západoindická univerzita založená v roce 1948 na Jamajce přitahovala studenty z celé karibské oblasti. Během jednoho desetiletí si vybuodovala skvělou pověst. Generální guvernér federace Lord Hailes dokonce poznamenal, že tato univerzita je v srdci celé federální ideje a jednoty, bez kterých by federace nemohla existovat. Kromě svých vzdělávacích a výzkumných programů sloužila také jako centrum pro mnohé regionální konference a výzkumné projekty (Overseas Development Institute 1964: 11; Wallace 1961: 457).

V únoru roku 1947 byla západoindická teritoria včetně Bahamských ostrovů požádána Velkou Británií o prodiskutování možnosti vzniku federace. V případě, že by byla tato možnost podpořena, měla být svolána regionální konference, na které by se plány pro federalizaci řešily podrobněji. Všechna oslovená teritoria kromě Bahamských ostrovů se vyjádřila kladně, proto se v září roku 1947 konala konference v Montego Bay na Jamajce (Hurwitz 1966: 154).

Účelem byla diskuze o možnosti politického sblížení. Britové chtěli tyto

kolonie sjednotit do federace, které by po čase mohli udělit nezávislost a následně by se mohly stát součástí Commonwealthu. Federalismus se jakožto důležitý nástroj budování státu objevil po kolapsu evropských koloniálních impérií v období po 2. světové válce. Velké země se shodovaly na tom, že tak malé státy nemohou v moderním světě ekonomicky konkurovat a politicky přežít. To vedlo Velkou Británii k tomuto návrhu z roku 1947. Nicméně v jejich snaze federalizovat chudé karibské kolonie zapomněli vzít v úvahu izolovanost těchto teritorií, kterou roky úmyslně podporovali. Přesto se však představitelé devíti britských západoindických kolonií (Barbados, Britský Honduras, Jamajka, Federace Závětrných ostrovů, Trinidad a Tobago, a Návětrné ostrovy Grenada, Svatá Lucie a Svatý Vincent a Grenadiny) shodli, že prozkoumají možnosti federace (Caribbean Elections 2016; Hurwitz 1966: 154). Na konferenci byl přijat princip takové federace, ve které si každá konstitutivní jednotka zachovává plnou kontrolu ve všech oblastech kromě těch specificky přidělených federální vládě. Konference v Montego Bay patřila mezi nejdůležitější okamžiky vedoucí ke vzniku Západoindické federace především kvůli jednotě a všeobecné ochotě všech teritorií řešit budoucí uspořádání v regionu. Zároveň byla vytvořena komise, která měla za úkol předložit návrhy ke zformování federální vlády schopné dovést západoindická teritoria k nezávislosti, rovněž měla podávat zprávy týkající se celních tarifů, sjednocování veřejných služeb, federálního financování, federálního soudnictví a navrhnout takovou formu federální ústavy, která bude nejvíce odpovídat požadavkům obyvatel (Hurwitz 1966: 154–155).

Období od září 1947 do ledna 1958, kdy vešla v platnost federální ústava, se vyznačovalo mnoha poradami, komisemi, zprávami a rezolucemi. Bylo to období, během kterého byli vedoucí představitelé západoindických teritorií vtaženi do nekonečných vzájemných vyjednávání. Během nich se řešily především jejich vlastní zájmy, spíše než snahy o sjednocení s cílem požadavku nezávislosti na Velké Británii. Nadšení z roku 1947 bylo nahrazeno kalkulací (Springer 1962: 762).

První návrhy na vznik této federace se sice, jak již bylo zmíněno, objevily už během vlády britského premiéra Clementa Attleeho, ale po volbách v roce 1951 je za své vzali konzervativci a začali tyto plány realizovat. Zákon o federaci britského Karibiku byl vydán v roce 1956, samotná federace byla založena až o dva roky později, v roce 1958 (Caribbean Elections 2016).

3.2 Fyzická a socioekonomická geografie oblastí

Ostrovky Barbados, Jamajka, Trinidad a Tobago, Závětrné ostrovy Antigua, Dominika, Montserrat a Svatý Kryštof, Nevis a Anguilla, a Návětrné ostrovy Grenada, Svatá Lucie a Svatý Vincent. Těchto deset teritorií britského Commonwealthu se sjednotilo za účelem vytvoření unie svobodných a rovnocenných partnerů s tím, že se pevninské kolonie Britská Guyana a Britský Honduras mohou rovněž kdykoliv stát členy.

Historie ostrovů federace se liší v detailech. Některé ostrovy byly koloniemi osídlenými, jiné dobytými a podrobenými. Některé ostrovy byly prohrávány a znovu získávány ve válkách během 17. a 18. století, ve kterých o tato teritoria bojovaly evropské mocnosti (Bourne 1960: 135). Tato území mají proto společnou historii v podobě evropského osidlování v 17. století, téměř naprostého vyhlazení původních obyvatel, dovozu černošských otroků pro práci na plantážích s cukrovou třtinou, prosperity 18. století, zrušení otroctví a ekonomického propadu v 19. století. 20. století přineslo všeobecné volební právo a značnou samosprávu (Lowenthal 1958: 337).

Karibské ostrovy Commonwealthu jsou součástí stovek ostrovů Karibského moře, kde tvoří široký oblouk mezi Floridou na severu a Venezuelou na jihu, stejně tak jsou i bariérou mezi Karibským mořem a Atlantickým oceánem. Jediným ostrovem nepatřícím mezi výše zmíněný oblouk je Jamajka ležící asi 2 600 km západně od všech ostatních. Rozmístění ostrovů je zobrazeno na mapě č. 1. Celý region leží v tropickém pásu (Hanratty – Meditz 1989: 4).

Na přelomu 50. a 60. let činila celková populace těchto teritorií více než 3 miliony obyvatel žijících na rozloze téměř 21 000 km². Samotný ostrov Jamajka však měl zhruba 1,5 milionu obyvatel na 11 000 km², zaujímal tedy nejen

polovinu rozlohy federace, ale i polovina obyvatel pocházela z Jamajky. V žádné jiné federaci nebyla polovina populace čili polovina politického potenciálu koncentrována v jediné konstitutivní části. Ostrovům ve východní části dominoval Trinidad, na kterém žilo více než 800 tisíc obyvatel na 5 000 km², stejně jako Jamajka dominovala celé skupině. Třetím nejvíce obydleným ostrovem byl Barbados, ten tehdy obývalo 232 tisíc lidí na 430 km², což činilo jednu třetinu zbývající populace a jednu desetinu zbývající pevniny. Návětrné ostrovy s 314 tisíci obyvateli a Závětrné ostrovy s 123 tisíci obyvateli dotvořily zbytek. Žádný z nich neměl více než 90 tisíc obyvatel, Montserrat měl pouze 14 tisíc, což činilo méně než jedno procento populace Jamajky (Lowenthal 1958: 339; Springer 1962: 759). Všechna teritoria kromě ostrova Dominika byla hustě obydlená, avšak na Barbadosu žilo dokonce 550 obyvatel na km². Na ostatních ostrovech se hustota pohybovala okolo 120 – 230 obyvatel na km² (Lowenthal 1958: 339).

Obyvatelstvo bylo a je různorodé. Z větší části je zastoupeno černochoy, jejichž původ se ostrov od ostrova liší. Běloši na většině ostrovů tvoří od jednoho do pěti procent. Na Trinidadu však více jak jednu třetinu obyvatel představují lidé původem z Východní Indie, především imigranti v podobě dělníků, neméně významné jsou i portugalské a čínské menšiny. Stejně tak Jamajku obývá menší počet obyvatel původem z Východní Indie, Číny a Sýrie (Smith 1974: 13–14).

Podobně tomu tak je i v oblasti náboženství. Na ostrově Dominika a Svatá Lucie jsou téměř všichni obyvatelé katolického vyznání, obdobně, ale v menší míře, na tom jsou Trinidad a Grenada, přičemž na Trinidadu je zároveň nezanedbatelné procento hinduistů a muslimů. Na ostatních ostrovech převažují protestanti společně s různými evangelickými církvemi. Ani v oblasti jazyka není tato oblast homogenní. Angličtina je pro všechna území západoindické federace oficiálním úředním jazykem, je jazykem vzdělaných. Lokální nářečí ovlivněné francouzským jazykem je spojené s ostrovy Dominika, Svatá Lucie a do určité míry i Grenada a Trinidad. Reflektuje dřívější francouzskou kontrolu a vliv v oblasti, stejně tak jako imigraci. Navíc má každý z anglicky mluvících ostrovů

svůj vlastní dialekt, je proto možné, že obyvatelé Trinidadu mohou častokrát stěží porozumět některým Jamajčanům či lidem z Barbadosu (Lowenthal 1958: 340; Smith 1974: 12).

Přírodní zdroje ostrovů jsou extrémně limitované. Jamajka má rozsáhlá ložiska bauxitu, ze kterého se po vytěžení získává oxid hlinitý, přičemž největším trhem pro bauxit a oxid hlinitý jsou Spojené státy americké. Dále pak je možné na Jamajce najít velké množství sádrovce. Trinidad a Tobago má bohatá naleziště ropy, asfaltu a zemního plynu. Malá, pro obchod nedostačující ložiska manganu, olova, mědi a zinku se vyskytují na většině ostrovů. Nicméně většina teritorií nevládní nic cennějšího než krásné pláže a příjemné klima umožňující propagaci mezinárodního turismu (Hanratty – Meditz 1989: 6; Morgan 1964: 11). Sir Alexander Bustamante, jamajský politik, proto nazval snahy federalizovat „sjednocováním chudoby“. Navzdory relativně úspěšnému a rozvíjejícímu se obchodu s ropou a bauxitem a narůstajícím turismem v 50. letech zůstávaly ostrovy stále chudé. Průměrný příjem nepřesahoval 300 západoindických dolarů ročně. Jamajka, Trinidad a Barbados byly jedinými ostrovy, které byly schopny mít pravidelně vyrovnaný rozpočet. Většina ostatních ostrovů, s občasnou výjimkou Svatého Kryštofa, toho nebyla schopna dosáhnout a dlouhodobě přijímaly značné granty a půjčky od Velké Británie (Wallace 1961: 455).

Zemědělství zůstává stěžejní částí regionu, teritoria závisí na několika hlavních plodinách, zejména na cukrové třtině a jejím vedlejším produktu, rumu. Cukrovou třtinu pěstuje pouze Barbados a Svatý Kryštof, v menším rozsahu také Antigua. Banány, kakaové boby, kokosové ořechy a citrusové plody patří mezi nejdůležitější zemědělské plodiny na Jamajce, Trinidadu a Návětrných ostrovech. Několik ostrovů je závislých na produkci neobvyklých specialit – Grenada je známá muškátovým oříškem, Svatý Vincent škrobem arrowroot, Montserrat a Antigua bavlnou Sea Island (Lowenthal 1958: 339).

Ostrovy jsou proto ekonomicky separované, rozdělené nejenom geograficky, ale i tím, že každý z nich produkuje a exportuje prakticky ty samé základní komodity, zatímco importuje stejné potraviny a zboží z vnějšího světa. I z

hlediska historického se ostrovy zaměřovaly spíše na obchod s ostatními než mezi sebou a ani s postupem času se tento trend nezměnil (Hurwitz 1966: 141–142).

Rozvoj letecké dopravy během 2. světové války byl jedním z aspektů, díky kterému byla tato ostrovní federace uskutečnitelná. Do té doby bylo jakékoliv cestování mezi Jamajkou a východními ostrovy s ohledem na velkou vzdálenost velice sporadické. Nicméně cena letenek byla tak vysoká, že obyčejní obyvatelé západoindický ostrovů cestovali mnohem méně, než by bylo žádoucí pro rozvoj a upevňování národního ducha. Cestování letadlem bylo především pro bohaté, pro vládní úředníky a v neposlední řadě také pro kriketový tým. Bylo levnější letět z Jamajky do New Yorku spíše než do Trinidadu nebo plout lodí ze Svaté Lucie do Velké Británie než na Jamajku (Wallace 1961: 451). Pokud se však Jamajčané setkali v cizině se studenty, vojáky a emigranty z dalších západoindických ostrovů, rozpoznali společné hodnoty a vyvinul se u nich pocit sounáležitosti podporující národní cítění (Springer 1962: 759).

Stejně tak komunikace mezi ostrovy měla mnohem menší význam, než komunikace s velkými metropolitními centry vnějšího světa. Ještě v období před vytvořením federace se pošta zaslaná z jednoho ostrova na druhý, vzdálený několik stovek kilometrů, přeposílala přes Londýn, vzdálený přibližně 5 000 km (Hurwitz 1966: 152).

Celkově jsou ale rozdíly a odlišnosti mezi ostrovy mnohem důležitější, než ty uvnitř ostrovů. Většina obyvatel regionu si vytváří identitu na základě ostrovů, na kterých žijí. Současně ona fragmentovanost a izolovanost území jakékoliv odlišnosti zesiluje. Lord Halifax, britský politik, zdůraznil, že důležitou roli hraje právě moře, které spíše než sjednocuje, rozděluje (Lowenthal 1958: 340).

3.3 Výběr hlavního města

Výběr federálního hlavního města vytváří intenzivní rivalitu mezi všemi kandidáty, přičemž subjektivní a emocemi ovlivněné názory často převáží. Za každou volbou může stát ekonomická, a proto alespoň z části racionální, motivace. Iracionální motivy však vždy stojí v pozadí a s postupem času

způsobují ve federaci vleklé rozepře. Konstitutivní jednotky, jež jsou vysoce neochotné vzdát se své suverenity, pak považují post hlavního města federace za symbol kontroly a prestiže (John Leighly dle Lowenthal 1958: 336).

Tento výběr byl velkým problémem z mnoha důvodů. Za největší se považovalo prostorové rozložení a charakter všech jednotek federace, v tomto ohledu se každý z ostrovů zdál nevyhovující. Ostrovy s největším počtem obyvatel a politicky nejpokročilejší jednotky, Jamajka, Trinidad a Barbados, leží v okrajových částech federálního oblouku a navíc má každý z nich určité nevýhody. Také menší ostrovy disponují vážnými nedostatky. Ani jeden z nich neobývá alespoň 100 tisíc obyvatel, všechny jsou velice chudé, k většině z nich je těžké se dostat a jejich skalnaté povrchy pokrývá pouze několik podřadných a neudržovaných cest (Lowenthal 1958: 341).

Fragmentovanost území stěžovala schopnost rozhodnout polohu hlavního města, především kvůli tomu, že volba jednoho ostrova znamená ztrátu přímého kontaktu s centrem moci pro všechny ostatní ostrovy.

Komise založená na konferenci v Montego Bay začala již v roce 1948 řešit problémy spojené se vznikem federace a vytvářet doporučení ostrovním legislativám a hned následující rok vydala zprávu, ve které navrhla, aby se místem pro hlavní město federace stal Trinidad a jeho Port of Spain. Žádné vysvětlení pro tento výběr však poskytnuto nebylo (Sewell 2010: 75).

Na londýnské konferenci z roku 1953 byla tato volba zástupci ostrovů odmítnuta s tím, že je Trinidad vůči ostatním politicky nerozvinutý, protože nemá žádné permanentní politické strany s jasně definovanými programy, a nestabilní kvůli rasovým nepokojům mezi černošským obyvatelstvem a obyvateli pocházejícími z Východní Indie. Doporučena byla Grenada, opět ale bez udání důvodu. Komise poté odložila řešení této otázky na později (Figueira 2010: 98–99).

Přestože na konferenci v roce 1956 padlo finální slovo potvrzující všeobecné snahy o vznik federace, zástupci ostrovů nebyli schopni se shodnout na ostrově, na kterém by mělo být hlavní město celé federace. Některé z menších ostrovů

sice mohly souhlasit, že se hlavním sídlem federace stane Port of Spain, Jamajka a Barbados však byly rezolutně proti. Padlo tak rozhodnutí vytvořit tříčlennou nestrannou komisi, která dostala za úkol vybrat tři potenciální místa pro toto hlavní město. Finálním výběrem byl Barbados, Jamajka a Trinidad, přesně v tomto pořadí. Protože rozhodnutí komise bylo závazné, v roce 1957 se konala schůze zástupců všech ostrovů, na které mělo být zvoleno jedno z doporučených míst (Lowenthal 1958: 342; Sewell 2010: 77).

Každé z nich muselo splňovat určité podmínky. Jakožto reprezentativní město federace by mělo mít sociální a intelektuální prostředí na dobré úrovni, metropolitní vzhled a v neposlední řadě prosperující kulturní a politický život. Zároveň mělo disponovat takovými záležitostmi jako například dobrou infrastrukturou, zavedenou elektřinou či vlastními novinami (Lowenthal 1958: 345).

Trinidad skončil na třetím místě zejména kvůli problematické politické situaci zahrnující rozsáhlou a, dle průzkumu komise, i tolerovanou korupci. Dalším problémem byla i výše zmíněná početná menšina obyvatel z Východní Indie, kterým jsou vlastní jiné ideály a loajality, a kteří by mohli narušit a oslabit politický a sociální život hlavního města (Sewell 2010: 76–77).

Jamajka o svou první pozici přišla na základě dvou připomínek. Jednou z nich byla i vzdálenost, nejen ta fyzická, ale i psychická – otažitost a odměřenost Jamajčanů vůči ostatním. Mnohem závažnější však byla druhá připomínka k velikosti ostrova. Podle komise by představovala psychologický problém, menší ostrovy by se totiž mohly začít obávat, že budou jejich potřeby ignorovány (Kasperson – Minghi 2011: 354)

Ve srovnání s předchozími dvěma ostrovy hustěji obydlený a méně kosmopolitní Barbados měl jedno výraznější negativum – rasové předsudky. Členové komise však přihlíželi k pozitivům, která převažovala. Na první místo byl určen proto, že se komise u větších ostrovů obávala hrozby případné dominance federaci, z toho důvodu považovala menší ostrov za lepší volbu (Lowenthal 1958: 346). Z těchto tří míst byl posléze vybrán Trinidad, ani v tomto

případě ale nebylo ve zprávě ze schůze uvedeno, proč právě tento ostrov se má stát hostitelem hlavního města (Sewell 2010: 77).

Toto rozhodnutí však otázku hlavního města zcela nevyřešilo. Krátce poté bylo rozhodnuto, že tím nejvhodnějším místem má být Chaguaramas, poloostrov s námořní základnou, který byl pronajat Spojeným státům v roce 1941 na 99 let. Poloostrov sousedí s Port of Spain, což splňovalo další doporučení komise – hlavní město federace by nemělo být zároveň největší město ostrova, mělo by být autonomní. Bylo dokonce doporučeno vytvořit federální distrikt, který by byl v dostupné vzdálenosti od zmíněného největšího města (Bourne 1960: 161; Lowenthal 1958: 345).

Spojené státy však poté, co byly požádány o opuštění základny v Chaguaramas, razantně odmítly. Přestože probíhaly četné diskuze mezi Velkou Británií, Spojenými státy a zástupci západoindických teritorií, pro Američany zůstala základna nezbytná pro jejich obranu. Současně nedokázali pochopit, co je na tomto místě, do kterého investovali značné finanční prostředky, tak nesmírně atraktivního, že bylo zvoleno jako možné hlavní město. Vše se dostalo do mrtvého bodu a bylo rozhodnuto, že tato záležitost může být na několik let odložena. Federální vláda nakonec získala sídlo v Port of Spain (Bourne 1960: 161).

3.4 Politické osobnosti a ústava

Společně s tím, jak se éra britského kolonialismu v polovině 20. století blížila ke svému konci, se Jamajka a Trinidad dostávaly do popředí veškerého dění v anglofonním Karibiku.

Ve 30. letech 20. století se ostrovy zviditelnily spíše v negativním smyslu slova. Především kvůli obtížné ekonomické situaci byly pohlceny nepokoji a stávkami. Koloniální vláda totiž spoléhala na cukrovou třtinu a rozsáhlé plantáže, té se ale ekonomicky příliš nedařilo. Zvýšení produkce na Jamajce, Barbadosu a Trinidadu ale nemohlo zamaskovat problémy v podobě nestabilních cen a obtížných tržních podmínek. Vysoká nezaměstnanost, nízké mzdy a masivní migrace z venkova do měst byly běžné. Mnoho menších ostrovů dokonce

produkcí třtiny zrušilo zcela. Když i veškeré zahraniční ekonomické příležitosti skončily s příchodem velké hospodářské krize, nespokojenost vracejících se migrantů a frustrovaných dělníků vyústila v násilí (Argote-Freyre – Figueredo 2007: 201; Hanratty – Meditz 1989: 20).

Z těchto roztržek vzešli dva političtí lídři – Norman Manley a jeho bratranec Alexander Bustamante. Norman Manley založil v roce 1938 Národní lidovou stranu, jež měla za cíl podporovat pokrok v zemi a vylepšovat životní úroveň tamního obyvatelstva. Obdobný program měla i Bustamanteova Jamajská labouristická strana založená o něco později, ve 40. letech (Sewell 2010: 20–21).

Na Trinidadu patřil mezi nejvýznamnější osobnosti Eric Williams společně s jeho stranou s názvem Národní lidové hnutí. Bývalý profesor politologie se při zdůvodňování svého pozitivního postoje ke vzniku federace odvolával k historii. Dával do kontrastu 17. a 18. století, kdy byla existence malých států běžná (pouze s obtížemi došlo v roce 1707 ke sjednocení Anglie a Skotska), s 19. a 20. stoletím, ve kterých průmyslová revoluce, velkovýroba a zlepšení metod v oblasti přepravy a komunikace iniciovala nový trend směřující k větším státním celkům (Palmer 2006: 10; Springer 1962: 762).

Dělnické hnutí na západoindických ostrovech se stalo prostředkem posilujícím národního ducha, který se začal formovat a postupně pomalu získávat na síle od přelomu 19. a 20. století a především po 1. světové válce. Toto národní cítění se soustřeďovalo do dvou oblastí britského Karibiku. Jednou z nich byly východokaribské ostrovy, druhou oblastí byla pouze samotná Jamajka (Springer 1962: 761).

Již během 19. století se obyvatelé Jamajky postupně začali považovat spíše za Jamajčany než Brity. První náznaky tohoto trendu byly nalezeny v dílech básníků, kteří psali ódy oslavující jejich lásku k ostrovu. Například Tom Redcam, který je považován za prvního jamajského básníka, tvrdil, že je sice loajální k Velké Británii, ale zároveň se cítí být duchem Jamajčan, dítětem Jamajky (Argote-Freyre – Figueredo 2007: 200).

Obyvatelé nejen tohoto ostrova tak začali hledat svou vlastní identitu

oddělenou od té britské. Národní hrdost už se nezakládala na ztotožňování se s Velkou Británií. Zejména v první polovině 20. století proto probíhal komplexní proces kulturní přeměny, který zahrnoval snahu redefinovat vztah k Velké Británii (Argote-Freyre – Figueredo 2007: 200; Rush 2011: 1).

Jamajka se až v roce 1945 částečně propojila s východní částí, když se Národní lidová strana, vedená Normanem Manleym, přidružila ke Karibskému labouristickému kongresu. Ten sjednocoval politické strany a obchodní unie, které vznikly v reakci na zmíněné nepokoje a stávky ve 30. letech. Druhá polovina jamajského hnutí v čele s Alexandrem Bustamantem nebyla sice nijak asociována s východokaribskými stranami a uniemi, Bustamante ale, jakožto zástupce jamajské vlády, dal svůj souhlas ke vzniku federace na konferenci v Montego Bay v roce 1947. Manley tuto možnost taktéž podpořil (Springer 1962: 761).

Několik let poté, v souvislosti s referendem, Jamajská labouristická strana v čele s Bustamantem přestala podporovat vznik federace, ten byl totiž toho názoru, že jelikož společně s Trinidadem patří Jamajka mezi nejbohatší státy britského Karibiku, zaštit'ovala by většinu finanční zátěže nezávislé federace. Myslel si také, že je Jamajka dostatečně politicky a ekonomicky stabilní, aby nezávislosti dosáhla sama (Sewell 2010: 83).

Otázka hlavního města byla kapitola sama pro sebe. Žádný z ostrovů nebyl tak vytrvalý ve své snaze stát se hostitelem hlavního města jako byly Barbados a Trinidad. Například Eric Williams veřejně prohlásil, že považuje Barbados za plantokracii, ostrov s vládou složenou zejména z majitelů plantáží, naprosto nevhodnou pro hlavní město. Grantley Adams, zástupce Barbadosu, tento slovní atak považoval za ohrožení federálního ducha. Nebylo sice výjimkou, že se ostrovy navzájem osočovaly, v tomto případě měl ale výrok teritoriálního lídra mnohem větší význam, dostalo se mu větší pozornosti tisku a rivalita mezi ostrovy tak byla zdůrazněna a nafouknuta do větších rozměrů. Média proto vzápětí začala tvrdit, že pokud se Barbados nestane místem pro hlavní město pro sebe, nebude už chtít být součástí federace (Lowenthal 1958: 348).

Byl to právě Williams, kdo si šel tvrdě za svým v době, kdy se řešila základna Chaguaramas. Jeho kampaň ale nebyla namířena pro Spojeným státům. Zdůrazňovala spíše, že i tento malý ostrov má právo určit, kdo a za jakých podmínek bude pobývat na jeho území. Velká Británie totiž smlouvu týkající se pronájmu Chaguaramas Spojenými státy vyjednala a podepsala bez jakékoliv konzultace s Trinidadem. Na tiskové konferenci v roce 1958 Williams dokonce podotkl, že i kdyby se Chaguaramas nemělo stát hlavním městem federace, mohlo by být využito jinak, například pro rozvoj turismu (Bourne 1960: 161; Palmer 2006: 112).

Pokud šlo o Jamajku, již při prvních diskuzích se Bustamante vyjádřil, že by sídlo federální vlády mělo být na jednom z menších ostrovů, pokud možno na ostrově Antigua nebo Grenada. Dokonce uznal, že není možné požadovat vše pro větší ostrovy (Lowenthal 1958: 342). Jamajčané se o hlavní město federace nezajímali natolik, aby o něj bojovali, chybělo jim určité zanícení, snaha o to získat hlavní město pro sebe. V té době už totiž byla sídlem Západoindické univerzity, nejprestižnější a výdaji nejzatíženější institucí regionu. Ani Manley neprojevoval větší úsilí při vyjednáváních v této otázce (Lowenthal 1958: 351).

Rok 1958 byl pro západoindické ostrovy klíčový. Zástupci britské vlády a britských západoindických kolonií sice už 23. února 1956 podepsali v Londýně dohodu o vzniku Západoindické federace, i Zákon o federaci britského Karibiku schvalující její založení byl vydán v srpnu téhož roku, samotná ústava však vešla v platnost až 3. ledna 1958 (Caribbean Elections 2016; Morgan 1964: 13).

Také první federální volby se konaly v roce 1958 a to 2. března. Ústava zakazovala, aby byli kandidáti do federálního úřadu zároveň členové jejich ostrovních vlád. Obyvatelé očekávali, že Norman Manley či Eric Williams budou těmi lídry, kteří je provedou prvními roky federace. Oba se však rozhodli nekandidovat, věřili, že federaci podpoří nejlépe ze svých ostrovů (Blouet 2007: 67; Sewell 2010: 79). V ústavě bylo dále uvedeno, že legislativní moc federace je udělena federální legislatuře složené z Jejího Veličenstva, senátu a sněmovny reprezentantů. Senát se skládá z 19 senátorů zvolených generálním guvernérem,

přičemž každému teritoriu náleží dva senátoři, s výjimkou Montserratu, ten disponuje pouze jedním. Sněmovna reprezentantů má být sestavena ze 45 členů, z nichž by 17 mělo pocházet z Jamajky. 10 z Trinidadu a Tobaga, 5 z Barbadosu, jeden z Montserratu a dva z každého ze zbylých teritorií (Madden 2000: 84).

Výsledkem voleb bylo 22 míst ze 45 pro Federální labouristickou stranu složenou z trinidadského Národního lidového hnutí, jamajské Národní lidové strany, Labouristické strany Barbadosu a dalšími dělnickými stranami z ostatních ostrovů. Demokratická labouristická strana, jež byla do té doby víceméně ignorována, získala překvapivých 20 míst. Zbylá 3 místa získali nezávislí kandidáti (Sewell 2010: 79).

Premiérem federace se stal Grantley Adams, lídr Labouristické strany Barbadosu. Po celou dobu patřil mezi hlavní zastánce federálního ideálu, pracoval na zlepšování práv dělníků a podporoval regionální integraci a nezávislost na Velké Británii. I přes to, že se stal premiérem celé federace, nadále vyzdvihoval ostrov, z něhož pocházel. Veřejně prohlásil, že obyvatelé Barbadosu považuje za nejinteligentnější a nejpilnější národ ze všech západoindických ostrovů (David Lowenthal dle Hurwitz 1966: 160).

Autorka článku *The West Indies: Improbable Federation?* Elisabeth Wallace kritizovala politické elity ostrovů, které se nebyly schopny přenést přes své osobní neshody a to ani pro dobro federace. Podle jejího názoru byl Grantley Adams velice slabým federálním premiérem, Norman Manley a Eric Williams se zaměřovali z velké části pouze na své ostrovy a federaci jako takovou nebyli schopni podporovat. Nevinila však pouze tyto tři muže, svůj podíl měli i lídři menších ostrovů, protože ani oni nedokázali vhodným způsobem prezentovat myšlenku federace svým voličům (Wallace 1961: 458).

Krátce po vzniku federace tak už představitelé některých ostrovů začali pochybovat o správnosti tohoto rozhodnutí a stěží se mohli považovat za přední zastánce federace. Stále však měli na mysli, že díky tomuto uspořádání budou moci v budoucnosti dosáhnout nezávislosti na Velké Británii. Odložené debaty byly připomenuty, kontroverzní témata byla znovu probírána a to vše bylo

podpořeno ústavním ustanovením, ve kterém bylo řečeno, že se do pěti let od vzniku federace má konat konference o ústavních revizích. Federální parlament na prvním shromáždění rozhodl, že k ústavní revizi dojde do dvou let od vzniku (Bourne 1960: 161; Madden 2000: 86).

V září 1959 proto jamajská sněmovna reprezentantů jednomyslně požadovala zásadní ústavní změny a prohlásila, že ostrov z federace vystoupí, pokud k těmto změnám nedojde. Prvním požadavkem bylo zvýšení počtu zástupců ve federální sněmovně reprezentantů. Jamajka chtěla reprezentaci na základě populace, nezdálo se jí, že s více jak polovinou obyvatel celé federace disponovala jen 17 místy z celkových 45. Další podmínky řešily finanční vztahy mezi federací a teritorií. Bylo požadováno, aby byla v ústavě navržená celní unie zaváděna postupně, ne okamžitě. Dále pak měla mít shromáždění všech jednotek federace v rámci zahraničních půjček stejná práva jako centrální vláda a zároveň měla disponovat výhradními právy na ukládání a vybírání daní a na tvorbu zákonů týkajících se průmyslového vývoje. Poslední požadavek se týkal budoucích ústavních dodatků, ty měly být ratifikovány přinejmenším dvěma třetinami obyvatel konstitutivních jednotek (Springer 1962: 765; Wallace 1961: 445). Například Trinidad ale nárok na větší reprezentaci na základě populace nebral vážně (Bourne 1960: 162).

Ještě ten samý měsíc byla svolána mezivládní konference, na které byla ústředním tématem právě federální ústava. Jamajská delegace v čele s Manleym byla konfrontována s požadavky Trinidadu na posílení federální vlády a dřívější získání statutu dominia. Hlavní představitelé států se tak výrazně rozcházel v názoru na to, jaký typ federace preferují. Představitelé z Trinidadu a menších ostrovů požadovali silnou centrální vládu a jamajští zástupci se obávali i těch velice limitovaných pravomocí udělených federální vládě. I přes toto stanovisko Eric Williams, od roku 1959 premiér Trinidadu a Tobaga, tvrdil, že by jeho ostrov měl mít právo omezit imigraci z ostatních a provádět vyjednávání nejen v rámci federace, ale například i se Spojenými státy či Venezuelou (Wallace 1961: 445).

Silné centrální vládě by podle Williamse měly příslušet pravomoci především v oblasti daňové politiky, stejně tak by měla mít poslední slovo v legislativě týkající se plánování a rozvoje. Společným cílem mělo být budování západoindického národa, a protože prvním úkolem národa bylo vybudovat národní ekonomiku, bylo by vhodné, aby federální vláda disponovala nástroji k jejímu úspěšnému budování (Springer 1966: 764).

Po výše zmíněné mezivládní konferenci se Norman Manley vydal do Londýna zkontrolovat vše s britskou vládou. Vrátil se s ujištěním, že Jamajka, i v případě osamostatnění, splňuje požadavky pro získání statusu dominia, a že nebude nucena zůstat součástí federace, pokud sama nebude chtít. Touto dobou se už federace pomalu začínala hroutit. Eric Williams veřejně prohlásil, že pokud by z federace vystoupila Jamajka, Trinidad by zvažoval totéž (Hurwitz 1966: 163–164).

Četné konference týkající se ústavních revizí se konaly mezi podzimem 1959 a jarem 1961. Na jaře roku 1961 se v Londýně konala konference, na které britská vláda určila, že 31. května 1962 bude Západoindické federaci udělena nezávislost. Od srpna roku 1960 se totiž federace stala plně autonomní v oblasti domácích záležitostí. Neshody ohledně rozsahu pravomocí federální vlády však vyřešeny nebyly, po dvou měsících neúspěšných vyjednávání se tato záležitost odložila. Byla vytvořena komise, jež se tímto problémem měla zabývat, přičemž vše mělo být dále diskutováno na konferenci naplánované na leden 1962 (Hurwitz 1966: 164; Wallace 1961: 446).

Tato změna názoru, která se odehrála mezi konferencí v Montego Bay v roce 1947 a rozhodnutím vyhlásit referendum v roce 1961, mohla mít dvě příčiny. Jednou z nich byla významná změna v ekonomickém postavení ostrova, ke které došlo v 50. letech v souvislosti s rozvojem průmyslu v oblasti bauxitu a oxidu hlinitého. Také turismus a sekundární průmysl byly na vzestupu. Výsledkem byl fakt, že se Jamajka z roku 1947 velice lišila od té v roce 1961 (Morgan 1964: 13)

Další příčina souvisela s ústavou. Jelikož ústava neobsahovala žádnou zmínku o možnosti rozpuštění federace či zda mají členové právo z federace

vystoupit, už v roce 1959 totiž požádala Jamajka britskou vládu o definování podmínek nutných pro vyhlášení nezávislosti (Bourne 1960: 160; Morgan 1964: 13).

Na počátku roku 1960 proto bylo britskou vládou sestaveno osm podmínek. Zaprvé je nutné vlastnit obranné síly schopné udržet vnitřní pořádek a odradit vnější agrese, dále je potřebná diplomatická organizace schopná reprezentovat území nejen v Commonwealthu, ale i v Organizaci spojených národů a při jednání se sousedními zeměmi. Poté jsou potřebné adekvátní finanční zdroje umožňující státu financovat své výdaje a závazky, efektivní centrální administrativa, centrální kontrola měny, fungující celní unie, volný pohyb osob v rámci federace, a ústavní právo sjednávat smlouvy v oblastech, ve kterých suverénní státy běžně vyjednávají, včetně zahraničního obchodu (Morgan 1964: 13).

Tyto podmínky se sice vztahovaly k umožnění nezávislosti federace, přesto ale Jamajka potřebné body splňovala. Poté, co Jamajská labouristická strana v čele s Bustamantem přestala federaci podporovat, Manley prohlásil, že referendum je nevyhnutelné. Dokud se totiž obě jejich strany v názoru na federaci shodovali, znamenalo to, že reprezentují hlas lidu (Springer 1962: 768).

Jamajské referendum se konalo 19. září 1961, výsledkem bylo 46% hlasů podporujících členství a 54% hlasů podporujících nezávislost. Pro hlasovali zejména lidé z hlavních městských částí ostrova, proti federaci byli obyvatelé venkovských oblastí. Manley dal už dříve jasně najevo, že k jakémukoliv rozhodnutí jamajský elektorát dojde, jeho vláda se jím bude řídit. Následně proto Jamajka ze Západoindické federace vystoupila (Caribbean Elections 2016; Wallace 1961: 458).

Když bylo toto rozhodnutí vyhlášeno, také Trinidad se rozhodl federaci opustit. Zákon o rozpuštění Západní Indie byl představen 2. března 1962 a o měsíc později prošel dolní komorou britského parlamentu. Místo toho, aby se 31. května 1962 Západoindická federace osamostatnila, se ten den rozpadla (Hurwitz 1966: 166).

4. Současnost

Existence Západoindické federace ovlivnila i budoucí vývoj nejen jednotlivých ostrovů, ale i celé karibské oblasti. Díky ní byly položeny základy pro regionální ekonomické, politické a sociální struktury, hnutí, instituce a společenství. V současné době proto několik ostrovů bývalé Západoindické federace sdílí společnou měnu, kterou je východokaribský dolar, a existují zde organizace jako například Karibské společenství a společný trh (CARICOM) či Organizace východokaribských států (OECS).

Současný statut ostrovů je následující. Jamajka i Trinidad a Tobago jsou nezávislé od roku 1962. Barbados dosáhl nezávislosti o čtyři roky později. Od roku 1967 byly ostrovy Grenada, Svatá Lucie, Dominika, Svatý Vincent a Grenadiny, Antigua a Barbuda, Svatý Kryštof, Nevis a Anguilla přidruženými státy Velké Británie s plnou vnitřní samosprávou. Postupem času byla všem těmto územím udělena nezávislost. Grenada ji získala v roce 1974, Dominika v roce 1978, Svatá Lucie a Svatý Vincent a Grenadiny v roce 1979, Antigua a Barbuda v roce 1981. Svatý Kryštof a Nevis je nezávislý od roku 1983 s tím, že ostrov Anguilla se odpojil a stal se britským zámořským územím. Stejný statut má i Montserrat (Broderick 1968: 368; Leonard 2006: 1211; Müllerleile 1995: 20).

Rozpad federace zapříčinil, že snahy o regionální integraci nakrátko ochably, brzy poté ale pouze změnilly směr. Po roce 1962 existovaly dva převládající názory na budoucnost regionu. Ti, kteří zastávali první názor tvrdili, že ekonomická integrace je maximum, kterého může být a také by mělo být dosaženo. Druhá skupina i nadále věřila, že politický model integrace je možný, uznali však, že je ho možné dosáhnout s pomocí postupného posilování zejména ekonomické spolupráce (Müllerleile dle Berry 2014: 21).

Na základě již existujících ekonomických vazeb mezi Barbadosem a Britskou Guyanou došlo v červenci roku 1965 k jednáním mezi premiéry těchto dvou zemí, k nimž se připojil i zástupce ostrova Antigua. Hlavním tématem byla možnost vzniku karibské zóny volného obchodu. Ještě v prosinci téhož roku

hlavní představitelé těchto tří států podepsali na ostrově Antigua dohodu zakládající Karibské sdružení volného obchodu (CARIFTA). Jejím cílem bylo eliminovat vnitřní cla a dovozní kvóty (CARICOM; Müllerleile dle Berry 2014: 21–22). Dohoda vstoupila v platnost až o tři roky později, v květnu 1968. Původní myšlenka na připojení všech ostrovů federace do tohoto sdružení byla realizována ještě ten samý rok. V červenci se ke sdružení připojily ostrovy Dominika, Grenada, Svatý Kryštof, Nevis a Anguilla, Svatá Lucie a Svatý Vincent a Grenadiny, následující měsíc pak Jamajka a Montserrat (CARICOM).

Podnět pro regionální ekonomickou integraci byl také podpořen několika studii vydanými ke konci 60. let, jejichž autory byli akademici pocházející ze Západoindické univerzity. Ta byla jedinou institucí, která rozpad federace přežila. Již v době existence Západoindické federace se totiž univerzita snažila o regionální expanzi, první areál vznikl na Jamajce v roce 1948, druhý následoval v roce 1960 a jeho sídlem se stal Trinidad a Tobago, třetí vznikl na Barbadosu krátce po rozpadu federace, v roce 1963. Ačkoliv Jamajka a Trinidad původně integraci podporovaly jen minimálně, Eric Williams, premiér již nezávislého Trinidadu, veřejně deklaroval svou podporu západoindických ekonomických vazeb a jednoty (Anthony Payne dle Will 1991: 15–16; UWI).

Karibské společenství se stalo nástupnickou organizací Karibského sdružení volného obchodu. Prvními čtyřmi signatáři byly Barbados, Jamajka, Guyana a Trinidad a Tobago, ke kterým se později přidaly i další země této oblasti, přičemž všechny členské státy jsou zobrazeny na mapě č. 1. Dohoda z Chaguaramas vstoupila v platnost v roce 1973 (CARICOM).

CARICOM je založeno na třech principech. Prvním z nich je společný trh založený na volném obchodu uvnitř této skupiny, společném vnějším clu, závazku postupného odstraňování dalších překážek komplikujících vzájemný obchod a volném pohybu kapitálu, přičemž volný pohyb pracovních sil v dohodě z Chaguaramas zmíněn nebyl. Druhý princip se zaměřuje na zformování mezivládních komisí spolupracujících například ve zdravotnictví, vzdělávání, vědě a technologii, hospodářském vývoji či získávání přírodních zdrojů.

Koordinace zahraničních politik je principem posledním (CARICOM 1973; Clive Thomas dle Klak 1998: 46).

V roce 2001 byla podepsána pozměňovací dohoda vytvářející Karibský jednotný trh a hospodářství. Jeho cílem je přeměna celní unie CARICOM v hospodářskou a měnovou unii a s tím spojený volný pohyb zboží, kapitálu, služeb a pracovních sil. Jednotný trh byl spuštěn k 1. 1. 2006, již o rok později bylo ale nutné stanovit nový termín pro plné zavedení jednotného hospodářství, a to na rok 2015. Vzhledem k následné ekonomické krizi bylo v roce 2011 rozhodnuto dočasně přerušit snahy o implementaci jednotného hospodářství (Cihelková 2007: 171; Girvan 2007: 57; Singh 2011).

Další z dodnes existujících regionálních organizací je Organizace východokaribských států. V roce 1979 se zástupci šesti výše zmíněných přidružených států a Montserratu sešli na Svaté Lucii, aby prodiskutovali možnosti rozšíření regionální spolupráce. Výsledkem byla dohoda z Basseterre z roku 1981 zakládající OECS. Za jejím vznikem stála především potřeba menších ostrovů vytvořit organizaci, která by reprezentovala jejich zájmy nejen uvnitř regionu, ale i navenek. Počáteční optimismus provázející vznik Karibského společenství se postupně vytrácel. Podobné ekonomické a sociální problémy, geografická blízkost, společná zahraniční politika a bezpečnostní zájmy proto podpořily užší spolupráci. Ta již od počátku nebyla limitována pouze ekonomicky, ale zahrnovala i politickou unii. Dnes je organizace složena z devíti států karibského regionu, přičemž osm z nich se rozhodlo používat společnou měnu – východokaribský dolar. Mezi tyto státy patří Antigua a Barbuda, Dominika, Grenada, Svatý Kryštof a Nevis, Svatá Lucie a Svatý Vincent a Grenadiny. Anguilla a Montserrat, dvě britská zámořská území, si tuto měnu zvolila taktéž. Měna existuje od roku 1965, přičemž od roku 1976 je pevně vázána na americký dolar. Od roku 1983 ji spravuje Východokaribská centrální banka (ECCB), jejímž sídlem je Svatý Kryštof a Nevis (Berry 2014: 22–25; ECCB; Müllerleile 1995: 91).

5. Závěr

Velká Británie iniciovala vznik Západoindické federace v návaznosti na složitou ekonomickou situaci způsobenou nákladnou 2. světovou válkou. Západoindické ostrovy se staly finanční zátěží. Návrh na vznik federace a následné udělení nezávislosti nebyl náhlým rozhodnutím. O sjednocení těchto území se již dříve diskutovalo, až poválečná situace ale jednání uspíšila.

V rámci federalizovaných jednotek stála za přáním vzniku tohoto federálního uspořádání snaha o získání nezávislosti. Především menší ostrovy věřily, že jim jejich zanedbatelná rozloha a izolovanost znemožňuje dosáhnout nezávislosti. Získání nezávislosti v rámci Západoindické federace se proto zdálo jako rozumnější a praktičtější řešení. Dalším důležitým faktem bylo, že politická nezávislost by měla reálný význam pouze pokud by byla založena na nezávislosti ekonomické. Ekonomická situace západoindický ostrovů byla však po staletí nejistá a velice problematická, vyznačovala se zejména chudobou, chybějícím sociálním systémem a nezaměstnaností. Všechny tyto znaky byly v akutní formě přítomny i během prvních vyjednávání o sjednocení ve 40. letech, přičemž ve 30. letech daly na mnoha ostrovech vzniknout povstáním a nepokojům a s tím souvisejícím rozvojem národních hnutí. Některé ostrovy byly schopny přežít jen díky grantům poskytnutým Velkou Británií v rámci Zákonů o koloniálním rozvoji a prosperitě.

I přesto se oblast vyznačovala rozdílnými ekonomickými úrovněmi. Narůstající turismus a relativně úspěšný a rozvíjející se obchod s bauxitem v 50. letech přiměl k větším pochybnostem o federálním uspořádání pouze Jamajku, ta začala zvažovat výhody a nevýhody vyhlášení nezávislosti. A navzdory tomu, že byl Trinidad, druhý největší ostrov, bohatší, ještě ho plně neovlivnil ostrovní nacionalismus a měl s okolními ostrovy vytvořené vazby, díky kterým byl ve větší míře ochoten podporovat určitou západoindickou identitu. Přesvědčení, že jedině skrze unii lze dosáhnout nezávislosti, ztratilo na intenzitě.

Na základě definovaných podmínek úspěchu a selhání federálních uspořádání je možné určit několik z nich, jejichž přítomnost či naopak absence v tehdejší

Západoindické federaci měla vliv na její rozpad. V kombinaci s perspektivou politické geografie je možné uvést následující důvody pro neúspěch této federace.

Při pohledu na mapu karibské oblasti musí být hned jasné, že jedním z největších problémů je územní tvar federace. Takto fragmentované území složené z několika ostrovů, v případě Jamajky i od zbytku velice vzdálených, bylo již od počátku odsouzeno ke komplikacím spojeným s daným územním rozložením. Mezi ty patří například velké nepoměry v rozloze a různá hustota zalidnění jednotlivých konstitutivních jednotek federace znesnadňující její správu. Z těchto komplikací vyplývají také obavy obyvatel z menších a méně obydlených ostrovů, že jejich zájmy budou přehlíženy na úkor těch větších. Tyto obavy vykrytalizovaly zvláště v situaci, kdy bylo nutné rozhodnout o místě pro hlavní město federace.

Jamajka byla největším a také druhým nejbohatším územím v regionu, zároveň z tohoto ostrova pocházela více než polovina obyvatel Západoindické federace, což také znamenalo polovinu politického potenciálu v jedné jediné federalizované části. Toto přerozdělení moci v žádném případě nepřispělo k úspěšnému vývoji federace. S tím souvisí absence jedné z podmínek úspěchu, kterým je psaná ústava zahrnující institucionální koncept, rozhodovací procesy a konsociační procedury vhodné pro vytvoření a udržení federace. Jamajka patřila mezi jeden z prvních ostrovů podporujících revizi federální ústavy. Nespokojena byla obzvláště s nedostatečným množstvím zástupců ve federální Sněmovně reprezentantů, jejím požadavkem byla reprezentace na základě populace.

Neschopnost politických elit kvůli nedostatku důvěry a intenzivní politické rivalitě spolupracovat také hrála roli při postupném úpadku federace. Někteří představitelé ostrovů jako například Norman Manley, Eric Williams či Grantley Adams měli jasné a většinou velice odlišné představy o tom, jak by měla federace fungovat včetně toho, jakým způsobem by měla být moc distribuována. Nedokázali se proto přenést přes své osobní neshody a to ani v případě, že takový výsledek mohl mít pozitivní vliv na fungování celé federace. Soustředili se z

velké části pouze na své ostrovy a federaci jako takovou nebyli schopni podporovat.

Ochota politických elit se sjednotit, být součástí tohoto federálního uspořádání, byla nejzřetelnější během počátečních vyjednávání. Navzdory prvotnímu nadšení ale postupem času začal jejich zájem opadat. Následovala proto další podmínka selhání, kterou je neschopnost těchto politických elit vhodným způsobem prezentovat myšlenku sjednocení svým voličům. Z toho důvodu nemůže být žádným překvapením absence "federálního ducha" jakožto primární hodnoty. Dá se říci, že většina obyvatel západoindických ostrovů ani neměla přílišný zájem o ostrovy s nimi sousedící, už samotná meziostrovní komunikace byla velmi problematická. Také přeprava mezi jednotlivými ostrovy byla finančně nákladná a nemohl si ji dovolit každý. Dalším problémem byly nedostatečné oficiální vztahy mezi ostrovy, většina spolupráce probíhala pouze s Velkou Británií.

Navzdory neúspěchu federace na sebe ostrovy nezanevřely a po jejím rozpadu se rozhodly spolupracovat na nových projektech. Existence Západoindická federace tak měla dalekosáhlý vliv na budoucí vývoj celé karibské oblasti. Regionální integrační procesy, které následovaly po jejím rozpadu, zahrnují založení takových organizací, jakými jsou například Karibské společenství či Organizace východokaribských států, jejíž členové sdílejí společnou měnu – východokaribský dolar. Obě tyto organizace úspěšně fungují a formují karibský region dodnes.

Seznam použité literatury

- Aliff, S. M. (2015). *New trends & Models in Federalism* (<http://iosrjournals.org/iosr-jhss/papers/Vol20-issue11/Version-1/L0201117179.pdf>, 2. 3. 2016), s. 71–79.
- Argote-Freyre, F. – Figueredo, D. H. (2007). *A Brief History of the Caribbean* (New York: Facts on File).
- Berry, D. S. (2014). *Caribbean Integration Law* (New York: Oxford University Press).
- Birmingham, R. L. (1968). *Book Review. Why Federations Fail: An Inquiry into the Requisites for Successful Federalism* (<http://www.repository.law.indiana.edu/facpub/1698>, 28. 2. 2016), s. 362–367.
- Blouet, O. M. (2007). *The Contemporary Caribbean: Life, History and Culture Since 1945* (London: Reaktion Books).
- Bourne, C. B. (1960). The Federation of the West Indies. *The University of Toronto Law Journal* 13 (2), s. 135–165.
- Broderick, M. (1968). Associated Statehood: A New Form of Decolonisation. *The International and Comparative Law Quarterly* 17 (2), s. 368–403.
- Buddan, R. (2004). Universal Adult Suffrage in Jamaica and the Caribbean since 1944. *Social and Economic Studies* 53(4), s. 135–162.
- Burgess, M. (2006). *Comparative Federalism. Theory and Practice* (Oxon: Routledge).
- Burgess, M. (2012). *New Wine in Old Bottles: Five Theorists of Federal State Formation and the Case for Theoretical Revisions* (Canterbury: University of Kent).
- Cameron, D. (2013). The Paradox of Federalism: Some Practical Reflections. In: Anderson, L. M. – Erk, J. eds., *The Paradox of Federalism: Does Self-Rule Accommodate Or Exacerbate Ethnic Divisions?* (Oxon: Routledge), s. 115–126.
- Caribbean Elections (2016). *West Indies Federation* (<http://www.caribbeanelections.com/education/integration/federation.asp>, 29. 2. 2016).

- CARICOM (1973). *Treaty Establishing the Caribbean Community* (http://www.caricom.org/jsp/community/original_treaty-text.pdf, 7. 4. 2016).
- CARICOM (neuveveno). *History of the Caribbean Community (CARICOM)* (<http://www.caricom.org/jsp/community/history.jsp?menu=community>, 7. 4. 2016).
- Cihelková, E. (2007). *Nový regionalismus. Teorie a případová studie (Evropská unie)* (Praha: C. H. Beck).
- Clarke, P. B. – Foweraker, J. (2001). *Encyclopedia of Democratic Thought* (London: Routledge).
- Dosenrode, S. (2010) *Federalism Theory and Neo-Functionalism: Elements for an Analytical Framework* (http://www.on-federalism.eu/attachments/079_download.pdf, 28. 2. 2016), s. 28.
- ECCB (neuveveno). *The Story of the EC Dollar and The Eastern Caribbean Central Bank* (http://www.eccb-centralbank.org/publicawareness/particles_5.asp, 8. 4. 2016).
- Elazar, D. J. (1968). New Federations: Experiments in the Commonwealth. *Political Science Quarterly* 83 (4), s. 625–627.
- Elazar, D. J. (1987). *Exploring Federalism* (Tuscaloosa: University of Alabama Press).
- Figueira, D. (2010). *The Politics of Racist Hegemony in Trinidad and Tobago* (Bloomington: iUniverse).
- Franck, T. M. (1968). Why Federations Fail. In: Franck, T. M. ed., *Why Federations Fail* (London: London University Press), s. 167–199.
- Girvan, N. (2007). *Towards a Single Development Vision and the Role of the Single Economy* (http://www.caricom.org/jsp/single_market/single_economy_girvan.pdf, 7. 4. 2016), s. 60.
- Hanratty, D. M. – Meditz, S. W. (1989). *Islands of the Commonwealth Caribbean : a regional study* (<https://www.loc.gov/item/88600483/>, 4. 3. 2016), s. 771.

- Heywood, A. (2008). *Politologie* (Plzeň: Aleš Čeněk).
- Higman, B. W. (2010). *A Concise History of the Caribbean* (New York: Cambridge University Press).
- Hurwitz, S. J. (1966). *The Federation of the West Indies: A Study in Nationalisms*. *Journal of British Studies* 6 (1), s. 139–168.
- Kasperson, R. E. – Minghi, J. V. (2011). *The Structure of Political Geography* (New Brunswick: Transaction Publishers).
- Kavalski, E. – Zolkos, M. (2008). *Defunct Federalisms: Critical Perspectives on Federal Failure* (Burlington, Vermont: Ashgate Publishing Company).
- King, P. (1982). *Federalism and Federation* (London: Croom Helm).
- Klak, T. ed. (1998). *Globalization and Neoliberalism: The Caribbean Context* (Lanham: Rowman & Littlefield Publishers).
- Leonard, T. M. ed. (2006). *Encyclopedia of the Developing World* (New York: Routledge).
- Lowenthal, D. (1958). The West Indies Chooses a Capital. *Geographical Review* 48 (3), s. 336–364.
- Lijphart, A. (1999). *Patterns of Democracy: Government Forms and Performance in Thirty-six Countries* (New Haven: Yale University Press).
- Madden, F. (2000). *The End of Empire. Dependencies Since 1948* (London: Greenwood Press).
- Morgan, D. J. (1964). *Aid to the West Indies* (<http://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/8017.pdf>, 6. 3. 2016), s. 58.
- Müllerleile, Ch. (1995). *CARICOM Integration. Progress and Hurdles* (Kingston: Kingston Publishers Limited).
- Overseas Development Institute (1964). *Colonial Development* (<http://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/8077.pdf>, 5. 3. 2016), s. 95.
- Palmer, C. A. (2006). *Eric Williams and the Making of the Modern Caribbean* (Chapel Hill: The University of North Carolina Press).

- Phillips, F. (2002). *Commonwealth Caribbean Constitutional Law* (London: Canvendish Publishing Limited).
- Riker, W. H. (1969). Review: Six Books in Search of a Subject or Does Federalism Exist and Does It Matter? *Comparative Politics* 2 (1), s. 135–146.
- Rush, A. S. (2011). *Bonds of Empire. West Indians and Britishness from Victoria to Decolonization* (New York: Oxford University Press).
- Říchová, B. (2002). *Úvod do současné politologie* (Praha: Portál).
- Sewell, S. C. (2010). *Decolonizing and the Other: The Case of the British West Indies* (Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing).
- Singh, R. (2001). Caricom in paralysis: Single economy on 'pause'. *Jamaica Observer*. 29. 5. 2011 (http://www.jamaicaobserver.com/columns/Caricom-in-paralysis—Single-economy-on--pause-_8905424, 8. 4. 2016).
- Smith, M. G. (1974). *The Plural Society in the British West Indies* (Los Angeles: University of California Press).
- Springer, H. W. (1962). Federation in the Caribbean: An Attempt that Failed. *International Organization* 16 (4), s. 758–775.
- United Nations Department of Political Affairs (1983). *Decolonization* (http://www.un.org/en/decolonization/pdf/decolonization/decon_num_18-1.pdf, 9. 3. 2016), s. 25.
- UWI (neuveveno). *About the UWI* (<http://www.uwi.edu/history.asp>, 7. 4. 2016).
- Volden, C. (2004). Origin, Operation, and Significance: The Federalism of William H. Riker. *Publius* 34 (4), s. 89–107.
- Will, W. M. (1991). A Nation Divided: The Quest for Caribbean Integration. *Latin American Research Review* 26 (2), s. 3–37.

Resumé

The topic of my bachelor thesis is The West Indies Federation from the Perspective of Political Geography. Since the Second World War it was obvious for Great Britain that it is necessary to bring its colonies to independence as quickly as possible. This process involved unification of separate territories in a federal union. It was then expected that the West Indies Federation would at some point become independent but it was dissolved before it could happen.

The goal of this thesis is to find out why the British decided to bring these Caribbean territories together, what led to the dissolution of the federation and how the existence of it influenced the whole region.

The first part of my thesis is theoretical and discusses federalism, mainly conditions of success and failure of federations. Second part revolves around the West Indies Federation itself but from the perspective of political geography. It studies such things as the shape of the territory, ethnic diversity, population, wealth, natural resources, capital city etc.

Almost from the beginning the federation suffered from an imbalance of almost all these factors and some others. There were problems with fragmentation of the territory which complicated the communication and trade between islands, political leaders were not able to unite and encourage the federal spirit, there were significant differences in wealth, choosing capital city was quite problematic as well.

On the other hand historical and cultural similarities helped the fact that after the dissolution of the West Indies Federation the islands decided to further cooperate. The result was the establishment of the Caribbean Free Trade Association (CARIFTA) which was then transformed into contemporary Caribbean Community (CARICOM).

Přílohy

Mapa č. 1

Zdroj: <http://www.economist.com/node/21556277>, (1. 4. 2016).